

Årsakene.

Hvilke motiver lå til grunn for vikingeferdene? En har søkt årsakene i mangler på rom blant nordgermanerne. Områdene som de levde i, skulle ha vært så overbefolket at en del av innbyggerne reiste ut for å finne seg nytt livsrom i fremmede land. Ser en imidlertid nærmere etter, finner en at dette ikke kan ha vært den egentlige årsak. I denne tiden fantes det nemlig ingen overbefolkning, det var jord nok som en kunne slå seg ned på og dyrke opp. En slik bakgrunn gir da heller ingen tilstrekkelig forklaring på hvorfor denne utvandring alltid foregikk over sjøen. I det hele bør en vokte seg for uten videre å overføre det i vår tid ofte benyttede ord "befolkningsstrykk" på disse eldre tidsepoker. Det gis så uendelig meget innen det germanske livsområdet som først åpner seg for oss når vi oppgir vår egen tids målestokk.

I "Kongespeilet" stiller således sønnen følgende spørsmål til sin far: "Hva var det som drev de gamle ut på havet?" Og han får så dette svar: "De ville gjennom handling vinne berømmelse og ære. De ville bære nytt og utforske det ukjente. Det er nordmanns natur å ville vite og se alt det som han har hørt om. De ville skaffe seg rikdom. Overalt søker mennesket etter å vinne rikdom". Her blir ikke nevnt et eneste ord om overbefolkning eller landmangel.

Vikingetogene gikk ut i fra de nordgermanske landene. Disse land var på denne tid enno germansk i den egentlige betydning av ordet, de dannet enno det gamle "Midgard" hvor de germanske guder hersket og hvor livet var preget av verdiene "ære", "friar", "heil" og "hevn". Utferdene var rettet mot en verden, som riktignok også var germansk - mot de områder hvor syd-germanerne bodde, det rom som engang hadde tilhørt det romerske verdensrike - men hvor de gamle germanske guder no var fortrent av kristendommen og hvor livet var preget av andre forestillinger og verdibegreper.

Av dette skal en imidlertid ikke dra den slutning at vikingetogene var en bevisst kamp for det gamle mot det nye som hadde brutt seg fram. Vikingene hadde på ingen måte til hensikt å erobre land og hjerter tilbake fra Odin og Tor. Riktignok er det forekommet at en av deres førere planmeddig la an på å utrydde den nye livsanskuelse til fordel for den gamle. Senere fantes det imidlertid også kristne vikinger, og selve ~~angrepsmåten~~ angrepsmåten i alle vikingetoktene viser at disse "Krigene" ikke på noen måte gjaldt et forsvar av det gamle.

Likewise lite er de også preget av politiske planer. Et uttrykk for en eneltig politisk vilje eller et ledd i et eller annet politisk formål er de således ikke. Det var ikke vikingenes mening å grunnlegge nye stater i vår tids betydning av dette ord. Visstnok dannet de i en rekke land sterke "riker" som bestod gjennom flere århundrer, skapte en fast rettsordning og ble også på mange måter lederne av en høy kultur i de erobrede landene, men noen fast og vel fundamentert statsdannelse skapte de aldri.

En kommer selve meningen med vikingetogene meget nærmere når en samtidig også betrakter dem som et uttrykk for den germanske folkevandringstiden. Det var nemlig ikke bare krigere som seilte ut fra Nordland og Sjølland til Færøyene, Orknøyene, Irland og England, Island og Grønland. Blandt mannskapet på de skipene som seilte ut med vårvinden og vendte tilbake med høst-

vinden, befant det seg også hele familier og etter. S' mangesidig som denne tidsepokes historie er, så mangesidig var også vikingetogene hver for seg.

Forts. i neste nr.